Commentaar

Verder over de brug

Er valt niet aan te ontkomen: de eurolanden moeten meer geld stoppen in de redding van de euro.

Het driedaagse euroberaad heeft één ding duidelijk gemaakt: de Griekse staatsschuld zal voor een nog groter deel worden kwijtgescholden. Maar aangezien het venijn in de uitwerking zit verscholen, is er voor de regeringsleiders en hun adviseurs de komende dagen nog genoeg te discussiëren over de herstructurering van de schuld.

Het grootste gevaar is een onderschatting van het Griekse probleem. Bij de euroredding op 21 juli was een gedeeltelijke en vrijwilligge kwijtschelding van de Griekse schulden al onderdeel van het akkoord. Uit de berekeningen bleek toen al dat de Griekse schuldenlast te groot was om met een kleine sanering op te lossen. Zo gingen de regeringsleiders er toen gemakshalve vanuit dat Griekenland 50 miljard zou ophalen met privatisering en dat de Griekse economie snel zou gaan groeien. Door een nieuw rapport over de Griekse situatie staat voor de politici nu ook zwart op wit dat een grotere schuldsanering noodzakelijk is.

Ook een grotere kwijtschelding kan op een mislukking uitdraaien. Allereerst sturen de Europese politici aan op een vrijwillige bijdrage van de banken. Maar de aanvankelijke afwaardering van 21 procent van de schulden leidde bij de banken al tot groot verzet. Het is daarom de vraag of de banken nu willen meewerken als de schuldsanering 50 of 60 procent bedraagt.

Als banken weigeren, zijn de Griekse schulden ook onvrijwillig te saneren. Maar dit bergt andere gevaren in zich. Er kan een ongecontroleerde kettingreactie op de financiële markten ontstaan, waarbij banken of landen in problemen komen. Bovendien zal bij een echt faillissement de rekening openlijk bij de belastingbetaler komen te liggen. De ECB en het Europese noodfonds maken dan mogelijk ook miljarden verlies op hun Griekse obligaties. Politici zullen deze strop moeilijk kunnen uitleggen.

Toch lijkt een grotere bijdrage van eurolanden de enige begaanbare weg. Als weer de rekening bij de banken wordt gelegd, dreigt opnieuw vertraging. De regeringsleiders zullen woensdag – ook gezien de noodzakelijke herkapitalisatie van banken en de ophoging van het noodfonds – primair de bereidheid moeten tonen meer geld in de redding van de euro te stoppen.

Xander van Uffelen

Wilde achtervolging

De jacht op twee benzinedieven eindigde met de dood van een autobestuurder. De politie nam een te groot risico.

Een wilde achtervolging op de A2 eindigde zaterdagochtend in een drama. Twee benzinedieven, achternagezeten door de politie, botsten op de achterste auto van een file die opzettelijk door de politie was veroorzaakt. De bestuurder van die auto kwam daarbij om het leven.

De verantwoordelijkheid voor dit ongeluk ligt in de eerste plaats bij de dieven, die in een auto reden met een vals kenteken, tankten zonder te betalen en willens en wetens hun medeweggebruikers in gevaar brachten om aan de politie te ontsnappen.

Een finaal oordeel kan pas worden uitgesproken als het onderzoek naar het ongeval is afgerond. Maar het zou goed zijn als de politie haar beleid in dit soort gevallen nog eens bekijkt. In de nacht van zondag op maandag liep een achtervolging op de A27 wel goed af. Toch hadden ook hier slachtoffers kunnen vallen: de bestuurder van de achtervolgde auto reed een paar keer tegen het verkeer in om de politie af te schudden.

Natuurlijk is het onbevredigend om benzinedieven of andere wetsovertreders zomaar te laten ontkomen. Ook is het onvermijdelijk dat de politie soms risico's moet nemen bij het aanhouden van verdachten. Maar daarbij moet de proportionaliteit niet uit het oog worden verloren. Er moeten zwaarwegende redenen zijn om onschuldige weggebruikers in gevaar te brengen. De benzinedieven waren, naar het zich laat aanzien, geen gevaarlijke criminelen. Een mensenleven voor een tank benzine is een wel erg hoge prijs.

Peter Giesen

STEKEL AMSTERDAMSE BEK

Dat Nederland al in geen dertig jaar met massawerkloosheid heeft gekampt, uit zich in het feit dat onbekwamen zich moeiteloos op de arbeidsmarkt kunnen handhaven. In de horeca is bediend worden vaak een gunst die met de betrachting van veel geduld moet worden verdiend. En in de Amsterdamse tram geniet de klant hooguit een gedoogstatus. Iedereen die ooit van de diensten van het GVB gebruik heeft gemaakt weet het. Toch komt het boek *Op de tram*, waarin Jorie Horsthuis haar ervaringen als conducteur heeft opgetekend, als een schok: onbeschoftheid is tot norm verheven. Mogelijk meent het GVB-personeel dat het deel uitmaakt van de lokale folklore van de Amsterdamse grote bek. Maar intussen verstrekken de door hen geschoffeerde toeristen thuis negatieve reisadviezen. En gelijk hebben ze. (Sander van Walsum)

Opinie & Debat

EU-landen weten zelf wat goed voor hen is

SAMMY VAN TUYLL
was in de jaren negentig raadadviseur van de Europese Commissie.

BEGROTINGSCOMMISSARIS

Het is te hopen dat Nederland in Europa geen navolging krijgt met zijn pleidooi voor een begrotingscommissaris. Iedere lidstaat met een wakker electoraat kan de eigen belangen het best zelf behartigen, en dient daarmee ook Europa.

Premier Rutte zei dat op de EU-top van afgelopen weekeinde de Nederlandse regering is niet goed doordacht en niet in het belang van Nederland. Zo pleit minister Verhagen in *de Volkskrant* van 17 oktober voor een vergaande overdracht van bevoegdheden aan Brussel. Dat heeft verstrekkende gevolgen, onder meer dat Brussel straks mag bepalen dat wij onze hypotheekrenteaftrek moeten afschaffen. De Kamer steunt de plannen van de regering, zonder te beseffen wat de gevolgen zijn.

Verhagen stelt dat het niet alleen van belang is dat landen een gezonde begroting hebben, maar ook een gezonde economie. Dat is op zich winst, want veel te lang is eenzijdig gefocust op het nastreven van een gezonde begroting. Dat is ook een van de gebreken van het Groei- en Stabiliteitspact. Zie de voorbeelden van Spanje en Ierland, die ondanks een gezonde begroting toch in de problemen zijn gekomen.

Voor ieder land is het van belang dat de economie en de begroting duurzaam gezond zijn. Als dat niet zo is, heeft dat zijn weerslag op de omringende landen. Als er geen monetaire unie is, gaat dat effect vooral via de wisselkoers, en lopen beleggers het risico dat hun beleggingen in waarde dalen. In een monetaire unie bestaat onder andere, zoals nu, het risico dat een land insolvent kan worden (niet in staat om aan de betalingsverplichtingen te voldoen). In beide gevallen zijn er zogenoemde spillovers – overloopeffecten – maar in een monetaire unie hebben deze andere gevolgen.

Vanwege deze spillovers wil Verhagen Europa verantwoordelijk stellen voor het toezicht op het economisch beleid in alle landen van de eurozone. Dat is een vergaande stap, en de vraag is of dat wel nodig is. Het gaat er daarbij om wie verantwoordelijk is voor het toezicht op het economisch beleid van een land. Er zijn hierbij twee benaderingen: een gecentraliseerde en een decentrale benadering.

Zoals gezegd, is het in het belang van ieder land om een gezonde economie en een gezonde begroting te hebben. Dat is in het belang van de inwoners en de ondernemingen van het land zelf. Maar ook de beleggers in de nationale schuld zijn belanghebbenden. Zij schatten het risico van hun beleggingen in en vragen een daarmee overeenkomstige opslag op de rente.

> Als crisis vanuit Brussel wordt bestreden, zal afkeer van Europa verder toenemen

In de centrale benadering van Verhagen zadel je Brussel op met allerlei bevoegdheden om in te grijpen in het economisch beleid van de lidstaten. Dat houdt onder meer in dat je indicatoren moet vaststellen en regels moet afspreken hoe je met bepaalde ontwikkelingen omgaat. Het nadeel daarbij is dat je allerlei situaties tevoren moet inschatten en dat je daarmee het economisch beleid heel rigide kunt maken. Het is dan veel lastiger voor een land om naar eigen inzicht flexibel op een economische ontwikkeling in te spelen.

Landen die zich naar het oordeel van de Commissie – of van de Raad – niet aan de rigide regels houden, kunnen allerlei sancties krijgen die bovendien averechts kunnen werken. Deze sancties kunnen vanwege de complexiteit van de materie niet automatisch worden opgelegd en zullen altijd aan politieke besluitvorming onderhevig zijn. Gelet op de gebrekkige democratische legitimiteit van de Europese Unie is dit geen aantrekkelijk perspectief. Daarbij zij bedacht dat het makkelijker is om sancties aan kleinere lidstaten als Nederland op te leggen dan aan de grotere lidstaten, die meer politieke druk kunnen uitoefenen.

In de decentrale benadering volstaat het om de eigen verantwoordelijkheid van iedere lidstaat voor zijn economisch beleid te benadrukken. Als het beleid in een land ontspoort, zullen de kiezers en de beleggers aan de bel trekken.

Uit de huidige crisis zou je kunnen afleiden dat een decentrale benadering niet werkt. Dat komt doordat met name beleggers de risico's niet goed ingeschat hebben, mede door onervarenheid met de werking van de monetaire unie. Het is daarom van belang naar mechanismen te zoeken die de risicoperceptie van beleggers versterken. Dat kan bijvoorbeeld door landen te verplichten een deel van de schuld als achtergestelde leningen uit te geven.

Ook andere mechanismen kunnen de signaalfunctie naar de kiezers en de beleggers versterken. Zo mogen kiezers en beleggers in staat worden geacht toezicht te houden op het economisch beleid. Deze vorm van toezicht werkt directer en kan flexibeler inspelen op de behoeften van het land.

In de brief die Verhagen samen met zijn collega De Jager op 17 oktober aan de Tweede Kamer heeft gestuurd, geeft hij een aantal indicatoren voor een centraal toezicht op het economisch beleid. Voor Nederland is op dit moment onder meer de schuld van de private sector een onevenwichtigheid die tot ingrijpen zou noodzaken. Die heeft regelrecht te maken met de hypotheekrenteaftrek. Als de voorstellen van Verhagen al van kracht waren, zou Europa ons nu kunnen dwingen de hypotheekrenteaftrek af te schaffen op straffe van sancties. Het zou goed zijn als Verhagen dat er bij zou vermelden.

Op dit moment is de tendens om voor de gecentraliseerde variant te kiezen. Dat leidt tot meer bureaucratie en een verregaande afstand van bevoegdheden aan Europa, zonder voldoende democratische legitimiteit. Daarmee zal de afkeer van Europa alleen maar toenemen. Met de voorstellen die nu ter tafel liggen, dreigt Europa nog verder in het bureaucratisch moeras weg te zinken.

ANDER COMMENTAAR

THE TIMES

'De **EURO** was een roekeloos experiment. Eerst kwam de eenheidsmunt; de politieke structuur zou vanzelf volgen. Dat is nooit gebeurd, omdat Europese kiezers te huiverig zijn voor politieke integratie. David Cameron heeft gelijk dat hervormingen in Europa in Groot-Brittanniës voordeel kunnen werken. Degenen die oproepen tot een referendum over EU-lidmaatschap in de nabije toekomst, zitten fout. Eerst komt de economie, dan de politiek. Zo is de crisis begonnen, zo moet ze worden aangepakt.'

fd.

'De EU bereidt maatregelen voor waarin de invloed van **KREDIETBEOORDELAARS** aan banden wordt gelegd. Zo mogen zij zich in de toekomst niet meer uitlaten over de kredietwaardigheid van landen die aan het infuus van de EU en het IMF liggen. Het voorstel van EU-commissaris Michel Barnier schiet echter zijn doel voorbij. Het ligt niet aan de thermometer dat een patiënt koorts heeft. Noch ligt het aan de thermometer dat de dokter draalt met maatregelen om de koorts te bestrijden.'

Süddeutsche Zeitung

'Het heeft lang geduurd voor de euroredders zich ertoe gebracht hebben de vermoede, maar steeds genegeerde volle waarheid over **GRIEKENLAND** op tafel te leggen. Het rapport van de inspecteurs van het IMF, de EU-commissie en de ECB leest als een griezelverhaal. Het stelt alle reddingspogingen van de Europeanen ter discussie. Ondanks alle hulp was Hellas nog nooit zo dicht bij een failliet. In het ergste geval heeft het de komende jaren nog eens 444 miljard nodig om weer op de been te komen.'

Bijdragen aan **OPINIE&DEBAT** tellen max. **800 WOORDEN**. Adres en telefoonnummer vermelden.

Gelijktijdige aanbieding aan andere kranten is ongewenst. **020 - 562 9222**

OPINIE@VOLKSKRANT.NL
BRIEVEN@VOLKSKRANT.NL
OMBUDSVROUW@VOLKSKRANT.NL

COLLIGNON

Holleeder maatschappelijk irrelevant

ARCHIE BARNEVELD
is hoofdredacteur van *Crimelink*

HOLLEEDER

Een succesvolle afronding van het liquidatieproces lijkt steeds twijfelachtiger. Justitie kan zich beter op zaken richten die minder glamour, maar meer maatschappelijk rendement opleveren.

De trammelant rondom de verfilming van de Heineken-ontvoering, de 'nieuwe' aanwijzingen van schuld in oude politiedossiers (in het recent verschenen boek *De liquidatiedossiers*) en de recente 'herinneringen' van de kroongetuige Peter la S. in het zogenaamde liquidatieproces (Passage) maken alles rondom Holleeder en de zijnen onderhand tot een stomvervelende operette. Maar ook het Openbaar Ministerie en de luie en onderbuik behagende media dragen hier hun steentje aan bij.

Waar gaat het allemaal om? Een tiental verdachten staat al enige jaren(!) terecht voor een dozijn liquidaties in de Nederlandse onderwereld. Goed beschouwd gaat het hier om criminele middenstanders die een ander model van conflictbeheersing hanteren dan hun equivalenten in de bovenwereld. Op zich is die methodiek een interessant fenomeen ter bestudering voor criminologen.

De middelen van justitie zijn schaars. Er is meer misdaad dan justitie. Daarom moet goed worden beredeneerd waar de vervolging op wordt gericht. Op zijn best komt dat neer op een weloverwogen 'korte klap' om paal en perk te stellen daar waar het uit de hand loopt. Voorbeelden: de vastgoedfraude en de grote mensenhandelzaken. Daar kiest het OM duidelijk voor prioriteiten naast het afdoen van de alledaagse criminaliteit, of die nu groot of klein is.

Bij het kiezen van die prioriteiten speelt de schaal van de 'maatschappelijke ergheid' een rol. Ofwel, hoe veel last ondervindt de samenleving van bepaalde criminaliteit? Dat vergt gedegen onderzoek en een bestuurlijke visie. Is bijvoorbeeld pedoseksualiteit erger dan sekssluaverni in de prostitutie? Is een winkeloverval erger dan het gegraai van bankiers?

Dan nu liquidaties in de onderweld, hoe hoog scoren die op de 'maatschappelijke ergheidsschaal'?

> Goed beschouwd gaat het om criminele middenstanders met een ander model van conflictbeheersing

Wie heeft daar last van, behalve de nauw betrokken verwanten? Leidt het tot onderdrukking, uitbuiting of trauma's voor onschuldige slachtoffers? Is er zo veel crimineel geld mee gemoeid dat – bij legale aanwending – hele bedrijfssectoren door valse concurrentie worden gecorrumpeerd? Het antwoord is neen. Wat nog niet betekent dat liquidaties onder boeven in een gedoogzone mogen worden geparkeerd, want daarvoor zijn het er te veel. Maar kort gezegd zijn er 'ergere' inbreuken op de rechtsorde dan een rijtje liquidaties in het criminele milieu.

Men kan zich afvragen of alle inspanning en geld, die nu in het liquidatieproces worden gestoken, in het licht van het bovenstaande wel een verstandige investering zijn. Dit strafproces duurt nu al bijna drie jaar en er is nog geen einde in zicht. Het OM en de advocatuur wedijveren almaar in het opvoeren van nieuwe getuigen die ondermeer de betrouwbaarheid van weer andere getuigen in een kwaad daglicht moeten stellen. Het resultaat is een eindeloos gemier en juridisch-processuele haarkloverij, die de modale toeschouwer al lang het zicht heeft ontnomen op waar het nu eigenlijk over gaat.

Dit is mede het gevolg van de inzet van een kroongetuige ('Vieze Peter'), die in ruil voor belastende verklaringen over medeverdachten zelf een lagere strafeis koopt. Dit is en blijft, zoals te verwachten, een bron van dispuut over zijn wenselijke beveiligingsniveau en andere afkoopvoorzieningen. De hoofdlijn zou toch moeten zijn dat met boeven geen zaken worden gedaan. Alleen als we te maken krijgen met Zuid-Italiaanse maffiatoestanden als liquidaties van burgermeesters en officieren van justitie zou naar het extreme middel van de kroongetuige mogen worden gegrepen. Dat is hier niet het geval.

Het lijkt er op dat het OM , de advocatuur en de misdaadjournalistiek in een merkwaardige symbiose zijn beland om over de zaak van Holleeder en consorten maar niet uitgewerkt en uitgeschreven te raken. Men voedt elkaar en neemt van elkaar af. En samen bouwt men aan een mythe van 'grote criminelen' die veel onheil hebben veroorzaakt en belangrijke historie hebben geschreven in de vaderlandse misdaadgeschiedenis. Kan de Nederlandse criminologie dit beeld niet eens corrigeren? Van 'de misdaadjournalistiek' hoeven we het niet te verwachten.

En het OM, dat zich in deze publiciteitsval heeft laten meesleuren? Dat zou het geld en energie verslindende liquidatieproces beter kunnen stoppen. Een succesvolle afronding wordt steeds *fragwürdiger*. Het OM kan zijn schaarse energie beter inzetten op kwesties die minder glamour, maar meer maatschappelijk rendement opleveren. Ik opper er drie.

1. De ontwrichtende werking van het geïnvesteerde criminele geld dat wordt verdiend in diverse 'gedoogzones' (drugs, heling en prostitutie).
2. Toenemende aanwijzingen dat een groot deel van de prostitutie in wezen moderne sekssslavernij betreft.
3. De onverbeterlijke graaizucht binnen het financiële stelsel en aanpalende sectoren.

Het ware te wensen dat dit soort materie eens in de Nederlandse onderbuik terecht komt.